

Oponentský posudek bakalářské práce

K vypracování posudku mi jako oponentovi byla předložena bakalářská práce **Anastasio Danilevich** na téma *Jazykový kontakt srbštiny a turečtiny*, Praha 2016, 67 str.

Práce se zabývá vlivem turečtiny na srbský jazyk, zejména v rovině lexika. Autorka uvádí příklady slov přejímaných z turečtiny do srbštiny a klasifikuje je ze tří hledisek – nejprve podle míry zdomácnění (kapitola 5), následně podle způsobu přizpůsobení jazykové struktury srbštiny (kapitola 6) a nakonec dle tematických okruhů (kapitola 7). Uvedený výběr přibližně dvou set turcismů názorně ilustruje v práci popsané mechanismy přejímání tureckých slov do srbštiny. Bohužel se autorka nezmiňuje o klíči, který zvolila pro výběr uvedených příkladů. Sama v práci cituje, že počet turcismů zastoupených v srbském (a rovněž i chorvatském) jazyce bývá odhadován až na 22.000 slov, z čehož má však velká většina pouze marginální význam. Uvedené příklady tedy představují zhruba jedno procento odhadovaného počtu turcismů. Přesto jejich výběr, opírající se patrně zejména o stávající slovníky a citované odborné lexikologické práce, lze považovat pro daný účel za reprezentativní.

Ke vhodně zvolenému výběru příkladů a jejich relevantnímu roztřídění přispělo nepochybně zasazení problematiky do širšího teoretického rámce, který pokládám za největší přínos předložené bakalářské práce. Autorka v něm prokázala obeznámenost s relevantní odbornou literaturou, a to jak srbskou, českou, tak i ruskou, německou či anglickou.

V první kapitole přehledně shrnuje historické okolnosti, které vedly ke kontaktu tureckého a slovanského obyvatelstva na Balkáně. Popisuje i sociální strukturu společnosti, jaká panovala na balkánských územích dobytých a ovládaných Osmanskou říší. To je velmi důležité pro pochopení kontextu, v jakém docházelo ke kontaktu mezi tureckým a srbským obyvatelstvem, respektive ke kontaktu mezi tureckým a srbským jazykem.

Ve druhé kapitole pak autorka podává přehled základních teorií, které se zabývají zkoumáním jazykového kontaktu a bilingvismu. Tuto poměrně složitou problematiku shrnuje přehledně a srozumitelně, přičemž odkazuje na autory, u nichž případný zájemce může nalézt podrobný výklad. Pro potřeby bakalářské práce je uvedený rozsah postačující, i když místy může být toto zjednodušení poněkud zavádějící. Patrně v zájmu srozumitelnosti autorka neuvádí doslovné citace z příslušné literatury ani jejich překlad, nýbrž jen parafrázuje hlavní myšlenky. I když odkazuje na konkrétní dílo uvedené v seznamu literatury, většinou neuvádí stranu, z níž parafrázovaná teze přejímá, což znemožňuje dohledat a ověřit si její přesné

znění. Stírá se tak i hranice mezi parafrázovanou myšlenkou přejatou z odborné literatury a vlastním názorem či postojem autorky práce vůči této myšlence. (Například na straně 17, kde hovoří o pojmech „bilingvismus“ a „jazykový kontakt“, uvádí poněkud diskutabilní tezi, že „oba tyto pojmy jsou totožné“. Není ale zřejmé, zda je to její závěr, či jde stále ještě o parafrázi. V následujícím odstavci pak parafrázuje Weinreichovu tezi, že tyto pojmy „jsou těsně spjaty, ale nejsou totožné“, neboť „bilingvismus je užší pojem než jazykový kontakt“.) Je zcela legitimní citovat i naprosto protichůdné či diskutabilní teze, ale mělo by být zřejmé, že jde o citace, a autorka práce by k nim následně měla zaujmout podložené stanovisko.

V kapitolách 3 a 4 se autorka zabývá podobou jazykové interakce a jejími konkrétními důsledky v podobě lexikálních výpůjček. Nejprve tak činí v rovině teoretické a následně pak v konkrétní situaci srbštiny. Za poněkud odvážné tu pokládám tvrzení na str. 24, že „V době osmanské nadvlády se Srbové z politických a sociálních důvodů stali časem bilingvní společností.“ Pokud je přejato z literatury, měla by být uvedena citace odkud. Jinak jde pouze o spekulaci, která by měla být nějak zdůvodněna.

Kapitola 7 obsahuje velmi přínosný přehled dosavadního bádání v oblasti vlivu turečtiny na srbštinu. Nejde o pouhý výčet prací věnovaných tomuto tématu, autorka je dává do vzájemných souvislostí a prokazuje, že je dobře obeznámena s jejich obsahem.

Bakalářská práce zahrnuje rovněž přílohu pojednávající o balkánském jazykovém svazu, příbuznosti balkánských jazyků a vlivu turečtiny na celý region. Tím autorka zasazuje téma své práce do ještě širšího kontextu a znovu prokazuje značnou míru erudice nezbytné k jeho zpracování.

Na závěr musím uvést několik připomínek k jazykové úrovni práce. Ta byla ovlivněna skutečností, že autorka není rodilou mluvčí češtiny a v průběhu svého studia i při psaní práce se musela vyrovnat s obtížemi způsobenými interferencemi hned mezi třemi skupinami slovanských jazyků - rodným východoslovanským jazykem, srbštinou a češtinou, v níž je práce psána. Navzdory značnému úsilí, které věnovala jazykové korektuře, text práce stále ještě obsahuje některé překlepy, stylistické neobratnosti či nepřesnosti vzniklé při volném překladu z citované srbské či ruské literatury.

S ohledem na výše uvedené, přes drobné výtky k formální stránce zpracování, pokládám práci za přínosnou a domnívám se, že tato **práce splňuje nároky kladené na bakalářskou práci, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji známku velmi dobře.**